

Ajuntament de Susqueda

11	Exp: 159/2021
	Moció immatriculacions béns esglèsia

L'Església catòlica i les entitats eclesiàstiques han utilitzat dues normes de l'època franquista que no van ser modificades amb l'entrada en vigor de la Constitució de 1978, per a immatricular béns en els diferents registres de la propietat:

1) L'article 206 de la Llei hipotecària (redacció aprovada per Decret de 8 de febrer de 1946), que equiparava amb una administració (Estat, províncies, municipis) a l'hora d'inscriure béns en el registre de la propietat per primera vegada (immatriculació) sense haver d'aportar cap títol de propietat.

2) L'article 304 del Reglament hipotecari (aprovat per Decret de 14 de febrer de 1947), que equiparava els diocesans (bisbes i arquebisbes) amb els funcionaris públics a l'hora d'emetre certificats per inscriure béns al seu nom mitjançant un certificat de domini propi, sense títols reconeguts de propietat i sense publicitat.

Els dubtes sobre la constitucionalitat d'aquest privilegi van ser plasmats en la Sentència de la Sala Civil del Tribunal Suprem de 18 de novembre de 1996, ROJ 6456/1996 i CENDOJ 28079110011996101884, la qual, en el fonament jurídic segon, apartats 6è i següents, va manifestar:

(...) No obstante el tema de la posible inconstitucionalidad del referido precepto 206 de la Ley Hipotecaria (con relación al 303 y 304 del Reglamento), resulta sugerente y si bien esta Sala no ha de entrar en su análisis, sí conviene hacer constar nuestra opinión en la cuestión, al darnos ocasión casacional para ello, y referida a la inmatriculación de bienes de la Iglesia Católica, cuando los mismos están desamparados de título inscribible, pues en principio puede suponer desajuste con el principio constitucional de la aconfesionalidad del Estado Español (artículo 16 de la Constitución), no coincidente con la situación existente en el siglo pasado, concretamente referida al tiempo de 1 de mayo de 1855, de cuya fecha es la Ley de Desamortización General de los bienes del Estado y de la Iglesia Católica y el Convenio -Ley de 4 de abril de 1860, que propiciaron la inscripción registral de los bienes que quedaron en poder de la Iglesia y excluidos de la venta forzosa, arbitrándose una fórmula similar a la establecida para el acceso al Registro de la Propiedad de los bienes estatales y que consistía en la certificación eclesiástica, no del dominio sino de posesión, expedida por el Obispo, y este título el que en la actualidad tiene difícil encaje en el artículo 3 de la Ley Hipotecaria.

El precepto registral 206 se presenta poco conciliable con la igualdad proclamada en el artículo 14 de la Constitución, ya que puede representar un privilegio para la Iglesia Católica, en cuanto no se aplica a las demás confesiones religiosas inscritas y reconocidas en España, dado que en la actualidad la Iglesia Católica no se encuentra en ningún sitio especial o de preferencia que justifique objetivamente su posición registral y tratamiento desigual respecto a las otras confesiones, consecuencia del principio de libertad religiosa establecida en el artículo 16-1 de la Constitución.

Ajuntament de Susqueda

Posteriorment, mitjançant el Reial decret 1867/1998, es va suprimir del Reglament hipotecari la prohibició d'inscriure en el Registre de la propietat les esglésies destinades al culte, cosa que va permetre que l'Església catòlica pogués inscriure els béns immobles destinats al culte que creia de la seva propietat, sense haver-ho de demostrar, ni cap coneixement dels propietaris confrontants, amb els mateixos privilegis que les administracions públiques, cosa que ha generat nombrosos errors i problemes.

El Tribunal Europeu de Drets Humans ha analitzat la normativa espanyola en el cas SOCIEDAD ANÓNIMA DEL UCIEZA contra ESPANYA, demanda 38963/08, i ha dictat la Sentència de 4 de novembre de 2014, on ha manifestat el següent:

101. Tomando en cuenta el conjunto de estos elementos, así como el hecho de que la demandante se ha visto privada de su derecho de acceso a la instancia de casación para el examen de estas cuestiones (párrafo 24 y siguientes, y ver en particular el párrafo 40 anterior), el TEDH considera que la demandante ha sido víctima del ejercicio del derecho de inmatriculación reconocido a la Iglesia Católica por la legislación interna sin justificación aparente y sin que el Obispado de Palencia hubiera impugnado, en el plazo legal (párrafo 51 anterior), su derecho de propiedad en el momento del ingreso del bien en el Registro de la Propiedad. Por consiguiente, la demandante ha "soportado una carga especial y exorbitante" que, solo la posibilidad de impugnar de forma útil, y tomando en cuenta las disposiciones aplicables del derecho hipotecario, podría haber convertido en legítima la medida tomada con respecto a ella. Las circunstancias de la causa, especialmente la excepcionalidad de la medida en cuestión, además de la inexistencia de un título de propiedad en poder de la parte contraria, de la ausencia de un debate contradictorio y de la desigualdad de armas, combinadas con una traba al goce del derecho de propiedad y a la ausencia de indemnización, llevan al TEDH a considerar que la demandante ha tenido que soportar una carga especial y exorbitante que ha roto la justa ponderación que debe imperar entre, por una parte las exigencias del interés general, y por otra, la protección del derecho al respeto de los bienes (Sporrong y Lönnroth, anteriormente citada, §§ 73-74, sentencia Erkner et Hofauer, anteriormente citada, §§ 78-79, Poiss anteriormente citada, §§ 68,69; Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão y otros c. Portugal, nos 29813/96 y 30229/96, § 54, CEDH 2000-I, Elia srl, anteriormente citada, § 83).

Immediatament després d'aquesta sentència, la Llei 13/2015 va modificar, entre d'altres, la Llei hipotecària de 8 de febrer de 1946, amb l'argumentació següent:

L'article 206 s'ocupa de la immatriculació de les finques de les administracions públiques i les entitats de dret públic. És destacable la desaparició de la possibilitat que la legislació de 1944-1946 va atorgar a l'Església catòlica d'utilitzar el procediment especial que regulava aquell article. L'autorització perquè l'Església catòlica utilitzés aquell procediment s'ha de situar en un context socioeconòmic molt diferent de l'actual, influenciat encara pels efectes de les lleis desamortitzadores –a les quals el Reglament hipotecari dedica encara quatre articles– i la posterior recuperació per part de l'Església catòlica d'una part dels béns, en molts casos sense una titulació autèntica. Però la desaparició progressiva

Ajuntament de Susqueda

de les circumstàncies històriques a què va respondre la seva inclusió, així com el transcurs d'un temps suficient des de la reforma del Reglament hipotecari de 1998 que ja va permetre la inscripció dels temples destinats al culte catòlic, proscriu fins llavors, unida a la facilitat i normalitat actual, en una societat desenvolupada, amb una consciència exacta del valor dels immobles i de la seva inscripció en el Registre de la Propietat, que possibilita l'obtenció d'una titulació adequada per a la immatriculació de béns, fan que es consideri que la utilització d'aquest procediment especial per part de l'Església catòlica, tenint la seva raó de ser indiscutible en el passat, sigui avui innecessària.

En qualsevol cosa, la reforma ha posat punt final a la potestat i al privilegi de l'Església catòlica per immatricular, el qual, en alguns casos, creiem que ha conduït a veritables abusos de dret, mitjançant l'apropiació indiscriminada de béns, en multitud de casos construïts, restaurats o mantinguts amb fons públics i sobre béns aliens a l'Església. Tanmateix, la Llei no ha afectat les immatriculacions ja efectuades, les quals només poden ser combatudes judicialment.

Per tot això, i per tal de disposar d'un coneixement real i exacte dels béns afectats per aquest procediment i de l'abast de les immatriculacions efectuades per l'Església catòlica al nostre poble a l'empara de la Llei hipotecària de 1946, demanem l'adopció dels següents.

Es proposa als membres del Ple, l'adopció del present acord:

Primer.- DEMANAR al Registre de la Propietat una nota simple dels béns inscrits a nom de l'Església catòlica, ja sigui a favor del Bisbat de Vic o de la Parròquia de Sant Martí Sacalm.

Segon.- Que s'analitzi cas per cas si s'ha pogut produir una apropiació de béns del municipi i, en aquest cas, demanar informe previ de Secretaria, de conformitat amb l'article 221.1 del Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic, de les entitats locals, aprovat per Reial decret 2568/1986.

Tercer.- Que, una vegada emès l'informe, si aquest és favorable, que s'instin els procediments judicials que condueixin a la recuperació dels béns, tot invocant, entre d'altres, la vulneració dels articles 14 i 16 de la Constitució i, per tant, la possible inconstitucionalitat sobrevinguda de la redacció originària de la Llei hipotecària de 8 de febrer de 1946, així com la violació de l'article 6 § 1 del Conveni per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, fet a Roma el 4 de novembre de 1950, i de l'article 1 del Protocol número 1, fet a París el 20 de març de 1952.

Quart.- Trametre aquesta moció al Parlament de Catalunya, i instar-lo a què adopti les accions i aprovi les iniciatives que puguin conduir a solucionar la problemàtica explicada.